

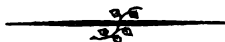

BODZAVÁR ÚRNÖI

KORDA R. T. KIADÁSA.

P. PÁL:

BODZAVÁR ÚRNŐI

BUDAPEST, 1942

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Főegyházmegyei jóváhagyással.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

Hogy hol van Bodzavár?

Horváth doktorék kertjének legeslegvégében. Óriási, vén bodzabokor áll ott, Isten tudja mióta; lehet, hogy ott volt már nagymama fiatal korában is. Ágai sűrűek; vannak köztük karvastagságúak is, — s dús lombja hivogatólag ölel körül egy félkör-alakú kerti lócát. Olyan kedves, meghitt, barátságos helyecske ez!

Hogy kik Bodzavár úrnői?

Három vidám, mosolygós szemű leányka. Osztálytársak és jóbarátnők; arról nevezetesen, hogy mindhárman az Úrnak ugyanazon esztendejében születtek.

Hogy mi a nevük?

Ha együtt emlegetjük őket, szigorúan tilos másképen mondani, mint betűrendben. Tehát így:

Dóri, Lóri meg Nóri.

S végül: kitől származik a hangzatos és sokatmondó elnevezés, hogy: „Bodzavár úrnői”?

A mindig tréfás, mindig jókedvű Horváth doktor bácsitól, kinek Nórika a legidősebb gyermeke.

Hogy milyen pompás tartózkodóhely

Bodzavár, azt tulajdonképen Nórika fedezte fel. Kora tavasztól ott tanulja mindig a leckéit, mert rájött, hogy sehol olyan jól nem csúszik az ember fejébe a tudomány, mint éppen a bodzavári lócán. Édesapja szívesen jött segítségére azzal, hogy asztalt ácsoltatott számára a lóca elé. Horváth doktor úr jól tudja, hogy Nórika megérdemli, hogy megkönnyítsék munkáját. Ugyanis áldott szívű, kedves, jó gyermek, de csak közepes tehetségű, — s így bizony, kemény munkával, nagy-nagy szorgalommal küzdi ki azt, hogy mindig az osztály első tanulói közt van.

Ilyenkor, vizsgák közeledtén, megszaporodik a munka, de megacélosodik az ő munkakedve és kitartása is. Azt állítja, hogy ebben része van a drága, jó, öreg bodzafának is. Ilyenkor tetőtől-talpig virágba borul. Olyan, mintha egyenesen a mennyből csöppent hatalmas bokréta volna. Ó, mily gyönyörű! S körülötte pillék szállongnak, méhek zsonganak . . . Hát ilyen szépséges helyen hogyan menne jól a tanulás! — Azt mondja Nórika, hogy ha rajta állana, ő minden tantermet, minden műhelyt, minden gyári munkahelyet olyan széppé varázsolna, amilyené csak lehet. Akkor mindenki bizonyosan sokkal szívesebben, sokkal vidámabban és így sokkal eredményesebben is dolgoznék!

Dóri meg Lóri is szívesen járnak — úgy-

szólván naponként — tanulni a Bodzavárba. Nórika édesanyjának nincs kifogása ez ellen, — egészen nyugodtan hagyja őket együtt minden felügyelet, minden ellenőrzés nélkül. Teljesen megbízik bennük; tudja, hogy ha tanulni kell, akkor valóban tanulnak — nem fecsérlik el az időt haszontalanságokra. S ha szórakoznak — akkor sem kell közöttük lennie. Nem tesznek olyat, amit előtte nem tennének és nem beszélnek olyat, amit ő nem hallhatna. Egyszerűen azért nem, mert a leggondosabb édesanyánál is jobb felügyelő van közöttük.

— Bodzavárban mindig negyedmagunkkal vagyunk: az Úr Jézussal — jelentette ki Nórika.

Ma van az utolsó összejövétel a vizsgák előtt. A leánykák a történelmi tételeket akarják még egyszer alaposan átvenni s egymástól össze-vissza kikérdezni. Nóri már kint ül és szorgalmasan tanul, de azért meghallja, mikor a kerti út kavicsa kis barát női lépteit alatt csikorog.

Mosolygó arccal megy elébük. Mennyire elűt egymástól a szembejövő két leányka! Dóri rövidre nyírt, barna hajú, fiúsan pajkos, de aranyos szívű gyermek; Lóri ábrándos arcú, nefelejcskék szemű, szende kisleány, kinek legnagyobb ékessége szelíden göndörödő aranyszőke haja s a vállát verő két vastag hajfonat.

— Hamar, hamar, fogjunk hozzá a munkához! — kiáltja Dóri, mialatt nem éppen a legnagyobb gyöngédséggel röpíti történelem könyvét az asztalra. — Köszöntelek Bodzavár! — tárja ki aztán karjait a virágban pompázó bokor felé. Majd hirtelen gondol egyet; utat tör a lombok között a középső, vastag ágakig s kezd fölfelé kapaszkodni.

— Én ma a várfalon foglalok helyet! — kiáltja.

— No-no! Csak le ne pottyanj onnan a nyakunkba, mint Dugonics Titusz a törökébe! — kacag Nórika. — Vagy talán éppen szemléltető oktatást akarsz tartani?!

— Nem! — kiáltja Dórika nagyot nyögve, mert nem volt túlságos kényelmes az elhelyezkedése. A bodza ágai ugyanis tudvalevőleg nem olymódon nőnek, mintha azt tartanák rendeltetésüknek, hogy kényelmes karosszéket képezzenek. No végre ült vala hogy.

— Nem Dugonics Titusz leszek, hanem Dobó Katica, aki a vár faláról forró víz meg szurok helyett tudományt fog a nyakatokba zúdíttani!

— Hát hiszen, ha jól belénk ragad, nem bánjuk! — felelte Lórika nevetve.

Ezzel hozzáfogtak a komoly munkához. A levegőben bombaként röpködtek a különösebbnél-különösebb szavak: vérszerződés

és aranybulla, tatár és török, úrbér és robot, *pragmatica sanctio* és *ratio educationis*, meg Isten tudja, mi minden . . .

Milyen értelmetlenséget hadar ma az én gazdasszonykám! — gondolta magában a círmos cica — aztán nagyot ásított és kényelmesen letelepedett a lóca végén. Oda se érdemes figyelni! . . . Inkább szundítok egyet. Többet ér ennél egérországról álmodozni . . .

*

Bodzavár úrnői becsületes munkát végeztek. — Rendben van, remélhetőleg menni fog holnap! — állapították meg, s Dóri le-mászott magas polcáról.

Ekkor — mintegy végszóra — megjelent a kerti úton Sáríka, Nóri első polgárista kis húga.

Megállt a társaság előtt, tréfásan meghajtotta magát, aztán nagy komolyan megszólalt:

— Anyuka tisztelteti Bodzavár úrnőit, és kérdezteti, kegyeskednének-e már megenni egy darab vajaskenyeret?

— De menyire! Csak jó nagyot hozz, Sáríka, mert éhesek vagyunk ám! — felelte Nóri, mire a kislány újabb, mély meghajlás után távozott.

A két testvér között hallgatólagos megállapodás állott fönn. Nóríka vendégeinek gyomráról Sári tartozott gondoskodni; vi-

szont, ha Sárikához jöttek kis barátnők, Nóri terített nekik szép uzsonna-asztalt, s ő látta el őket a földi jókkal. Ez így igen ügyesen volt elrendezve; egyiket se vonták el vendégeitől a házikisasszonyi teendők, s a mellett a vendéglátással édesanyjukra se róttak terhet, akinek amúgyis volt gondja és dolga elég.

Nemsokára megérkezett Sárika a vajaskenyérrel, s a négy leányka vidám uzsonnázáshoz fogott. Felnézett a cirmos cica is; úgy látszik, meghallotta (vagy inkább megzagolta?), hogy immár nem a történelemtudomány mázsás szavai röpködnek a levegőben.

Egészen más dologról folyt már a beszéd.

— Hogyne! Egészen bizonyos! — erősítette Nórika!

— Tegnap jött a levél a keresztmamától! — vetette közbe Sári teli szájjal. — Ugye, aranyos keresztmamám van?

— Hát az ilyen keresztmamák megbecsülendők — felelte Dóri komoly mérlegeléssel s nagyot harapot a vajaskenyérébe.

— Bizony! — folytatta Nóri boldogan. Mindjárt a Sárika vizsgája után vonatra ülünk mi ketten, — apuka el se kísér! s meg se állunk Balatonfüredig. A Sári keresztmamájának vendégei leszünk egész nyáron. Hát nem nagyszerű?! Mennyit lubickolunk majd a Balatonban! Juj, de jó

lesz! — És ujjongó örömmel ölelte meg kis hűgát, ki e nyári gyönyörűségben osztályos társa lesz.

— Nekem is nagy az örömöm! — vette át a szót Lóri. — Minket Vilma néni, az anyuka barátnője hívott meg a vakációra. Úgy örülök, hogy ezidén anyuka is nyaral, nemcsak engem küld! — tétette hozzá mondanivalójához a meleg kis szíve.

Lórika ugyanis egyetlen gyermeke, féltett kincse volt egy korán özvegységre jutott, csekély kis nyugdíjból élő fiatalasszonynak, aki nyaralási kiadásokat bizony nem igen illeszthetett bele költségvetésébe. Most azonban leánykájával együtt meghívta magához egyik volt iskolatársa, ki egy alföldi város jómódú gyógyszerészéhez ment férjhez.

— Hát ha én nem is utazom olyan messze, mint ti, — szólalt meg Dóri — azért én is pompásan fogok nyaralni, meglátjátok! Nagypapáék gyümölcsöse remek hely ám! Mennyi rablóbandúrt játszottam én ott pár évvel ezelőtt az unokatestvéreimmal! — Most is fogok, mert az remek dolog. Nagymama ugyan biztonnyal szörnyűlködve fogja mondani: de ilyen nagylány! — tudjátok, az i-t úgy jól megnyujtva: ilyen! Ám azért tudom, hogy komolyan nem haragszik. Még azért se, ha hol ennek, hol annak a fának a tetején pillant majd meg.

— No, az már nem olyan egészen bizonyos!

— Csakhogy én teszek róla, hogy bizonyos legyen! Egyszerűen megmagyarázom, hogy milyen hasznot hajtó unokája vagyok én; hiszen nemcsak a saját bendőmet tömöm meg körtével vagy szilvával, de egyúttal az ebédhez is megszedem a gyümölcsöt. Megmagyarázom, hogy nagypapa így nem potyogott, ütődött gyümölcsöt kap az asztalra, hanem remek, kézzel szedettet!

— Nagy kópé vagy te, Dórika!

— S mikor indulsz elfoglalni e „hasznot hajtó” állást?

— Mindjárt a bizonyítványosztás után.

— Mi is mindjárt indulunk!

— Mi is!

— De hiszen akkor ma már búcsúznak is Bodzavártól!

Dórika színpadiasan kitérte két karját és elkezdte — önkénytelenül a „Ballag már a vén diák” dallamára nagy pátosszal énekelni:

— Isten veled Bodzavár, megyünk, megyünk!

— No Lóri! — bökte meg könyökével a szomszédját — osztály költőnője, hamar rímet rá!

— Lombod ím búcsút int nekünk! nekünk!
— vágta rá Lóri.

Mind a hárman nagyot kacagtak.

— Nagyszerű! Tovább, Lóri! —

A „költőnő” úgy látszik, ihletet kapott
Szinte gondolkodás nélkül folytatta:

Az út tetőled messze visz,
Messzi lesz lócád s lombod is,
Be kár! Be kár! Be kár!
Isten veled, ó Bodzavár!

— Még egyszer! Te is Sárika! Hiszen te
is búcsúzol!

És elénekelték:

Isten veled, Bodzavár, megyünk,
megyünk!
Lombod ím búcsút int nekünk, nekünk!
Az út tetőled messze visz,
Messzi lesz lócád s lombod is,
Be kár! Be kár! Be kár!
Isten veled, ó Bodzavár!

Úgy tetszett nekik a „Bodzavári búcsúzó”,
hogy egyre ezt dalolták lelkesen még az
úton is, míg a vendégek és a háziak a kapuig
érkeztek. Ott az énekkel már mégis fel-
hagytak, — csak szóval folytatták a búcsúz-
kodást.

— Tehát áll az egyesség: aug. 31-én itthon
leszünk már mindannyian és így akkor meg-
tartjuk az első őszi összejövetelt Bodzavár-
ban. Elmeséljük egymásnak a nyári élmé-
nyeinket. Jó?

— El bizony!

— Reméljük, érdekes dolgokról szól majd a beszámoló!

Lóri arca hirtelen elkomolyodott.

— De úgy-e, nem feledkezünk meg arról, amit a tisztelendő nővér ránk bízott: hogy necsak szórakozzunk, hanem keressünk alkalmat az apostolkodásra is.

A három mindig mosolygó, tiszta szem-pár most komolyan villant össze. Ó, de szép volt ez a komoly összevillanás!

— Persze, hogy nem feledkezünk meg róla!

2.

Ember tervez — Isten végez. Nórika vakációja egészen másként alakult, mint ahogy ő azt elképzelte és kitervelte.

Horváthné már régen gyengélkedett kissé, — s a doktor aggódva látta, hogy semmikép sem tudja összeszedni magát. Elhatározta tehát, hogy megvizsgáltatja Pesten valamelyik kiváló orvos-tanárral.

Ez meg is történt. A tanár megállapította, hogy feleségének legalább is hatheti teljes nyugalomra van szüksége, — az lesz tehát a leghelyesebb, ha nemcsak felhagy minden munkával, de egészen ki is kapcsolódik környezetéből, hogy teljesen pihenhessen. Legjobb lesz, ha valami magaslati levegőjű helyre megy. Ajánlott is egy-két alkalmas üdülőhelyet.

A házaspár gondterhelten érkezett haza.
— Bármilyen nehéz ez a kikapcsolódás, egészséged érdekében mégis ki kellene vinni — mondta Horváth doktor komolyan a feleségének.

— De hiszen az úgyszólván lehetetlen. És tegyük fel, hogy elmegyek, itthagynom az egész háztájját azzal, hogy lesz, ami lesz, azt hiszed, hogy ez gyógyulás, pihenés lenne számomra? Hiszen nem lenne egy percnyi nyugtom! Egyre azon járna az eszem, hogy mi történik itthon, — el vannak-e látva a gyerekek, — nem töri-e be Lacika valahol éppen a fejét . . . No és szegény kis Misi-két hogy bízzam idegenre? . . .

— Mind igaz — felelte a doktor elgondolkozva. — Bizony, itt nehéz a helyes megoldást megtalálni.

S most beleszólt a tanácskozásba derűs hangon a legnagyobb leánykájuk.

— Ha „megoldás” kell, hát mire jó a házban Nórika, a számtanfeladatok megfejtője? (A megtisztelő címre célzott, melyhez úgy jutott, hogy két kis húgának minden számtanfeladata az ő közbejöttével készült el.) Nórika arravaló, hogy megtalálja itt is a megoldást.

— No, hadd halljuk! — fordult hozzá mosolyogva az édesapja.

— Hát anyukának föltétlenül el kell mennie pihenni, hogy meggyógyuljon. Ez világos.

Hogy nyugodtan mehessen el, elosztjuk az öt gyereket háromfelé.

— Ugyan hogy?

— Így: 1+2+2.

— No, ez rejtély. Halljuk tovább!

— Kérem! Tessék csak ide figyelni. Az 1: Jolánka lesz. Anyuka egészen egyedül ne utazzék el, vigye őt magával. Hiszen ha nem lenne körülötte senki, akivel beszélgessék, csakugyan egyre azon járna az esze, hogy itthon vajjon melyikünk töri ki a nyakát. Ó, ismerem én már jól anyukát!

— Olyan ez a gyermek, akár egy tapasztalt felnőtt — gondolta édesapja csendes elismeréssel.

— Jolánka majd elszórakoztatja — az apró szolgálatokat elvégzi körülötte; — dolgot viszont nem igen fog adni, hiszen nagy-leány ő már. Ugye Jolánka, nagyon vigyázol anyukára?

— Ó igen, vigyázok! — ölelte át anyját melegen a nyolcéves leányka.

— Sári Lacikával Balatonfüredre megy. Sári meg Nóri vannak ugyan meghíva, de egészen bizonyos, hogy Emmi néni más összetételben is szívesen látja őket. Tudom, hogy anyuka nyugodt a felől, hogy Emmi néninél jó helyen lesznek. Igaz, hogy egy ötéves Lacikával mégis csak több a baj, de Sárika majd vigyáz, hogy minél kevesebb alkalmatlanságot szerezzen. Majd ő lesz a

Laci kismamája. Vigyáz rá s gondoskodik arról, hogy az öcskös mindig rendesen legyen öltözve, de még arról is, hogy ez a nagy fül mindig tisztára legyen mosva! — tette hozzá és nevetve húzta meg a szóbanforgó nagy hallószerszámot.

— Ugye, hogy elmégy a kismamával? A Balaton vize szívesen simogat meg helyetted téged is.

Lacika képe felelet helyett mosolygósra gömbölyödött. Az meg úgy látszik, nagyon tetszett neki, hogy kismamát kap. Odalépett Sárika elé, katonásan összevágta a bokáját s meghajtotta magát:

— Kezét csókolom, kismama!

A szülők gondjaik közepette is szívből gyönyörködtek gyermekeik kedvességében.

— No és most következik az utolsó kettő — folytatta Nórika. — Én itthon maradok és elgondozom helyetted Misikét, anyukám. Nem kell idegenre bízni. Egészen nyugodtan elmehetsz; úgy vigyázok rá, mint a szemem fényére. Etetni, öltöztetni, ápolni egészen apuka útbaigazítása szerint fogom; így csak nem lesz baj? És fürdetni is tudom; elégszer láttam, hogyan csinálod.

— Mégse érthetsz te ahhoz eléggé, kislányom — vetette ellen az édesanya.

— Hát tudod mit? — erősködött Nóri. — Holnap levizsgázom, én fürdetem meg a babát, ti meg nézitek. Apus — a doktor! —

lesz a vizsgaelnök. Jó? Aztán, ha ő azt mondja, hogy megfelelek, akkor ugye, reám bízod Misikét? Hidd el, semmi okod nem lesz az aggódásra! Attól a perctől kezdve, hogy kiteszed a lábad a kapun, úgy gondolom, mintha a karonülő kicsi Jézust bízták volna rám . . .

Édesanyja meghatottan fordult hozzá:

— És nem sajnálnál lemondani a balatoni nyaralásról? Egész nyáron itt akarnál lekötvé lenni a baba mellett?

— Hát már hogy sajnálnék lemondani a szórakozásról, ha édesanya gyógyulása így kívánja! — felelte a leánya.

Minthogy úgy érezte, hogy édesanyja még mindig nincs teljesen meggyerve az ügynek, buzgón folytatta:

— Apust is jól elgondozom, meglátod . . . Tudom én, hogy úgy szereti, ha az ujság már a reggeliző asztalon várja . . . hogy a kávéjának forrónak kell lennie . . . meg hogy a paprikás csirke meg a túrós palacsinta a kedvenc étele! A befőzést is mind elintézzük Mari nénivel; nem lesz üres a kamra, mire hazajössz, meglátod! Csak jöjj egészségesen haza, édes jó anyukám!

Horváthné szeretettel ölelte meg leánykáját. Most érezte, milyen igaz, hogy Isten nem hagyja jutalom nélkül azt a sok gondot és fáradságot, amit az édesanyák gyermekeikért vállalnak.

A tanácskozást pedig az édesapa fejezte be ezzel a határozattal:

— Hát jó; — ha Nórika a holnapi vizsgán csakugyan megállja a helyét, akkor a megoldást — melyet ajánl — elfogadjuk!

A vizsga fényesen sikerült. Misikének határozottan tetszett a változás. Oly jól viselte magát a fürdőben, mintha csak egyenesen kezére akart volna játszani kis nénjének!

És Nórika boldog büszkeséggel vállalta a vakációra — ó, nem a nyűgöt, amit egy nyolchónapos baba ápolása s állandó felügyelete jelent, — hanem testvérkéje képében a karonülő kicsi Jézus gondozását!

*

A ház is elcsendesedett nemsokára. Emmi néni eljött és elvitte Sárikát meg Lacikát a Balatonhoz; — Horváthné meg elutazott Jolánkával. A doktor is sokszor volt távol hazulról.

Misike nagyon jól viselte magát. Úgy látszik, nem jelenthetett érezhető zökkenőt számára, hogy most édesanyja helyett kis nénye gondozza. Nórika rendszerint kitolta kis kocsijában a Bodzavárba s ott játszogatott vele. Könyvet is vitt magával; mikor aztán a baba jóízűen elaludt, gondosan az árnyékba állította kocsiját és olvasgatott mellette. — Később eszébe jutott, hogy egyéb hasznos

dolgot is művelhetne. Fáradt, betegeskedő édesanyja bizony meglehetősen elmaradt a javítani-, stoppolnivalókkal. Hát összeszedte a házban mindazt a javítanivalót, aminek rendbehozására elég képességet érzett magában, — elsősorban minden rongyos harisnyát. Aztán mikor Misike édesdeden aludt, szorgalmasan öltögetett mellette. Gondolatai e közben persze el-elkalandoztak; néha eszébe jutott — kivált jó forró napokon — a Balaton hús vize, melyben most milyen pompásan lubickolhatna . . . Ám egy pillanatra se engedte, hogy lelkét keserű gondolatok foglalják el. Ha megkörnyékezték, — azonnal fordított egyet a dolgon s így fohászkodott fel szíve mélyéből:

— Köszönöm, édes jó Istenem, hogy meghozhattam ezt az áldozatot anyukáért! — Köszönöm, hogy rám bíztad ezt a drága kis csöppséget! — Köszönöm, hogy azt a jó gondolatot adtad, hogy meglepjem anyukát a sok megstoppolott harisnyával! — Köszönöm, hogy ma oly jól ki tudtam találni, mit főzzünk apusnak ebédre . . .

Lám, Nórika igazi életművész volt. Tudta, hogy mi a boldogság és elégedettség titka: sohase azon rágódni, ami nincs, — de hálás szívvel meglátni s megköszönni azt a sok jót, ami van, amit Isten pazar kézzel osztogat mindnyájunknak!

Mari nénivel is jól megértették egymást,

— aki különben is régi bútor volt a háznál. Horváth doktorék még fiatal házasságok voltak, mikor odakerült, s azóta hűségesen szolgálta a családot. Valamennyi gyermek ott nőtt a szeme előtt.

Most is éppen azon tanakodnak, hogy mi legyen holnap a vasárnapi ebéd.

— Majd finom derelyét csinálók! — buzgólkodik Mari néni. Babramunka ugyan, de a doktor úr igen szereti.

— Az ám! — ezt csakugyan nagyon szereti! — feleli Nórika. Lám, nekem nem is jutott eszembe; milyen jó, hogy emlékeztetett rá! Csináljon is neki, Mari néni, — de ne holnap, hanem majd valamelyik hétköznapon. Aztán nagyon komolyan folytatta:

— Tudja, azért mondom ezt, mert most, hogy anyuka nincs itthon, én helyettesítem a háziasszonyt. Márpedig annak kötelessége gondoskodni róla, hogy a házban mindenkinek legyen ideje vasárnap szentmisét hallgatni. Nekem nem ízlenék az a derelye holnap, ha tudnám, hogy miatta elmulasztotta a vasárnapi szentmisehallgatást!

Mari néni egyszerű lelke kiérezte a leányka komoly szavaiból nemcsak az őszinte jóakaratot, de azt is, hogy itt valóban fontos dologról van szó. Nem is vette hát zokon, hogy a leányka lefújta az ő tervét.

— Jól van, Nórika kisasszony; akkor majd

másképp csináljuk! Talán sütők már ma valami tésztát holnapra.

— Lám! Csakugyan ez lesz a legjobb!
— felelte Nórika. Aztán majd úgy rendezük a dolgot holnap, hogy én a kismisére megyek, s maga addig vigyáz Misikére. Mire hazajövök, készítsen oda mindent a konyhán; tegye föl a levest, készítse be a peccsenyét, tegye föl a krumplit is . . . én aztán vigyázok az ebédre, maga nyugodtan elmehet a nagymisére. Tudom, hogy a levesnek lassan kell főni, hogy a peccsenyét öntözni kell, a krumplit pedig — ha megfőtt — leszűröm, meg is tisztítom magának, mire hazajön. Így aztán nem lesz már sok dolga az ebéd befejezésével. Ugye, jó lesz így?

Mari néni elismeréssel nézett a leánykára.

— Nagyon jó lesz, kisasszonykám. Derék háziasszony lesz magából, mire megnő! Bizony nem jár rosszul, aki feleségül veszi!

Nórika elnevette magát.

— Jó, jó, Mari néni. Remélem, maga is táncol majd a lakodalmamon!

— Táncolok bizony! — hangzott a jókedvű felelet.

*

A konyhából kilépve ezt gondolta Nórika:

— No hála Istennek — ez az apostolkodás sikerült. — De hátra van még a

másik, a nehezebbik. — Vajjon, hogy boldogulok apussal?

Horváth doktor ugyanis jó ember, derék családapa volt, — de bizony vallási kötelességei teljesítésével nem igen törődött. Nóri pedig már elég nagy volt ahhoz, hogy megértse, milyen nagy baj az, hogy apja szentmisére nem jár, a szentségekkel nem él. — Szíve mélyéből fájlalta ezt.

A doktor mindig nagyon szerette legnagyobb leánykáját, de most, hogy egész családjából csakis ő volt otthon, — mikor közlőrl láthatta, milyen áldozatos szíve, milyen nemes lelke van e gyermeknek, s mikor tapasztalta, mennyire igyekszik őt is minden kényelemmel ellátni, — különös gyöngédséggel és melegséggel vette körül. Elgondolta, hogy ha ő készült volna ilyen idős korában boldogan a Balatonhoz, s egyszerre csak lefűjták volna a tervét, — mily keserűség támadt volna a lelkében! Ez a leányka meg önként mondott le az örömről . . . És soha még kedvetlenség sem látszik rajta a miatt, hogy neki csak munka és lekötöttség jut, nem nyaralás . . . Mindig csupa kedvesség, jóság, derű . . . Szinte tisztelettel nézett leánykájára.

Nóríka megérezte ezt; érezte, hogy most közelebb van édesapja lelkéhez, mint valaha. — Ezt a kedvező helyzetet ki kell használni! — gondolta magában. — Azonban

hiába törte a fejét, — semmiféle „hadicselt” nem tudott kisütni, amivel rávegye apját egyelőre legalább: a templombajárásra. Hadi-csel híján tehát nem tehetett egyebet, mint hogy egyszerűen és egyenesen előállt ezzel:

— Abban állapotunk meg Mari nénivel, hogy holnap ő a nagymisére megy, én meg nyolckor a kismisére, s míg én odaleszek, ő vigyáz a babára. Kísérj el édesapám a templomba; ne menjek egészen egyedül!

— Ha örömet szerzek vele neked, kislányom, szívesen megteszem — hangzott a felelet.

És apa meg leánya együtt mentek másnap a szentmisére. De együtt mentek a következő vasárnap is. És azután is. Nórika gondoskodott róla, hogy úgy legyen. Mikor egyik vasárnap hazafelé mentek a templomból, a leányka az apjához fordult:

— Láttad Balogh doktor bácsiékat?

— Igen, minden vasárnap látom őket.

— Anikó ezidén végezte az első szentáldozását a mi Jolánkánkkal együtt. Azóta mindig úgy áldozik, hogy közreveszik a szülei. Láttad?

— Kedves kép nagyon.

— Erzsike is alig várja már, hogy oda-térdeljen közéjük . . .

Hallgatva mentek tovább. Nórika egyszer csak felsóhajtott:

— Milyen boldog gyermekek!

Szeme megtelt könnyel. — Majd hirtelen apjához fordult:

— Ó, ha mi is úgy áldozhatnánk a szüleink között!

Horváth doktor ránézett leánykájára hosszan, melegen . . . Az a könnyes két szem jobban a lelkére beszélt, többet mondott neki sok hosszú prédikációnál!

Karjába fűzte leánykája karját s úgy haladt tovább lassan, gondolkozva. — Majd csendesen megszólalt:

— Ha a jó Isten egészségesen hazahozza édesanyádat, mi is úgy áldozunk majd a legközelebbi ünnepen; jó lesz?

Nórika álmélkodó boldogsággal emelte apjára a szemét. Tekintete még könnyes volt, — de már úgy ragyogott, mint mikor a harmatcseppen napsugár csillog.

— Kisasszony napján? . . .

— Helyes. Kisasszony napján.

★

Horváth doktor az állomásra ment felesége s kislánya elé; Nórika a kertkapuban várta őket Misikével. Egyre tanítgatta a kocsiban ülő kicsit:

— Mondd szépen: Mama . . . mama . . . Pá! . . . pá! . . .

A baba hűségesen gügyögte, hogy: mama . . . mama . . .

Végre kocsirobogás . . . A leányka kar-

jára kapta a gyönyörű, pufók arcú babát és sietett vele édesanyja elé.

— Nézd, ott van mama! — és nyujtotta volna a gyermeket, hogy édesanyja ölelő karjaiba zárhassa.

A baba azonban nem ment. Körülfogta kis nénje nyakát és úgy gügyögte: mama . . . mama . . .

Horváthné szemébe könny szökött. Ó, nem a szomorúság könnye! Nem szomorodott ő a miatt, hogy a baba buta kis fejcskéjében néhány hét alatt elmosódott kissé az ő képe. A boldogság könnye csillogott szemében, annak bizonyosságát látván, hogy jó leánykája igazi édesanyaként gondozta öcsikéjét!

3.

Nórika augusztus utolsó napján várva-várta nyaralásból hazatért két kis barátnőjét. Hogy pontosan beállítanak, azt biztosra vette. Ó, Bodzavár úrnői tudták, hogy mi a szótartás!

Ahogy a csengő megszólalt, örömmel sietett kaput nyitni, s nagy és hangos volt a viszontlátás öröme.

— Hogy lesültél, Dórika! Valóságos cigánylány lett belőled!

— Hát persze! — válaszolta Dóri nagyon komoly képpel. Előkelően nyaraltam én! Strandoltam . . . napoztam . . .

Mikor Dóri elővette ezt a halálosan komoly kópé-arcát, akkor már mindíg tudták a társai, hogy valami huncutság van a mögött, amit mond. Nevetve kérdezték tehát:

— Ugyan hol?

— Az árokparton; az utcagyerekek között. — Fínom hely az! — volt a komoly válasz. Mindhárman nagyot nevettek.

— No gyere, gyere, mondd el az élményeidet! — unszolta Nórika.

— Mindjárt meghallottok mindent, ami történt — csak gyere Lórikám, köszönjünk előbb Horváth néninek. — Az utcagyerekek közt sem felejtettem ám el, hogy ez így illik!

A kis Misi Horváthné karján volt, mikor a leánykák beléptek.

— Jaj, de gyönyörű baba lett belőled! — kiáltotta Lórika elragadtatással, amint meglátta a rózsásarcú, ragyogó szemű, édes kis csöppséget. Misike negédesen hajtotta anyja vállára göndör fejcskékjét, s bájos mosolygással nézett a leánykára. Mintha ezt mondta volna elégedett mosolya:

— Hát hogyan lenne gyönyörű baba az, akit kis Jézusként gondolnak!

Miután a vendégek eleget tettek az illendőség szabályainak, a három leányka sietett ki a kertbe. Sok-sok mondanivalójuk volt, — s Bodzavárban olyan szívből lehet beszélgetni!

Az öreg bodzabokor hatalmas, mélyzöld lombja már messziről integetett felénk.

— Drága, drága Bodzavár! — kiáltotta Dórika a viszontlátás örömeiben. — Rímet rá, Lóri!

Szép zöld lombod, ugye vár?

Csakhogy újra látunk már!

vágta rá a kívánság szerint a „költőnő”, aztán boldogan huppant oda kedvenc helyére, a lóca kellős közepére. — De jó is itt!

— No hát halljuk az élményeket! — sürgette Nóri, amint letelepedtek. — Melyitek kezdi?

— Természetes, hogy Dóri — válaszolta Lórika. — A betűrend mindig szigorúan tartandó!

Dóri kényelmesen hátradőlt, a másik két leányka pedig várakozásteljesen tekintett reá.

— No hát hallgassatok ide — kezdte komolyan. — Az én legnagyobb teljesítményem ezen a nyáron az volt, — itt föl-emelte a hangját, de még a mutatóujját is — hogy két órát zongoráztam egyfolytában!

Nagy hahota fogadta e kijelentést.

— Dóri! Te? Hát ez hogy történhetett?

— Magam is azt hittem már, hogy elkopik az ujjam tövig. De zongoráztam!

— De hiszen te szívből útalod ezt a mes-

terséget! Magad mondtad, hogy penitencia neked minden zongoraóra!

— Ez teljesen igaz. — Dóri mélyet sóhajtott. — Hiszen életem legsötétebb emlékei fűződnek a zongorához! — tette hozzá ismét halálosan komoly képpel.

— Hogy-hogy?

— Hát nem mondtam még el nektek, hogyan „jártam” én III. elemista koromban zongoraórára?

— Nem!

— Hát úgy, hogy ki nem állhattam se a zongorázást, se a zongoratanárnőmet. Mikor aztán kedvességem és buzgóságom elismerésképpen Róza kisasszony néhányszor rávert a kezemre, végleg megelégteltem a dolgot és kijelentettem, hogy én nem megyek többé zongoraórára. Persze anyuka azt mondta, hogy: vedd a kottádat és indulj. Én hát szófogadóan vettem a kottámat és elindultam, csak hogy nem Róza kisasszonyhoz, hanem sétálni. S egy óra múlva — mint aki jól végezte dolgát — hazatértem. Megcselekedtem ezt vagy háromszor egymásután, míg végre egy szép napon beállított Róza kisasszony azzal, hogy: — Mi baja a Dórikának? Talán beteg, hogy nem jár zongoraórára? . . . No hiszen lett aztán a „Dórikának” hadd-el-hadd!

Ezek után gondolhatjátok, hogy volt és van elég baja velem szegény Róza kisasszony-

nak. De most elhatároztam, hogy a nevenapjára — a napokban lesz valamikor — szép bokrétát kötök, elviszem neki és megköszönöm szépen, hogy annyit vesződött velem s megtanított arra, hogy: „Zöldre van a, zöldre van a rácsos kapu festve“, meg arra, hogy: „Erdő mellett nem jó lakni“, meg hogy: „Ritka búza, ritka árpa, ritka rozs!“

Ezt a három csárdást vertem én a nyáron órahosszat, — minthogy többet nem is tudok — tette hozzá őszintén.

— No dehát miért tetted? Miért szántad rá magad erre a hősie cselekedetre?

— Pénz kellett nekem! Pénz! Értitek? És a zongoratudományommal tettem szert az első keresményemre: 9 egész pengőre! Hát nem érdemli meg Róza kisasszony, hogy hálásan megköszönjem neki?

— Megérdemli, csak folytasd már. Mire kellett a pénz?

— Hát ezt a dolgot már messziről kell kezdeni. — Tudjátok, ahol nagyapáék laknak, nagyon sok a szegény ember, a proletár család. A sok gyermek ott játszik mindig együtt az utca porában, míg apjuk, anyjuk munkában van vagy munka után jár. Most különösen feltűnt nekem, — mindjárt ahogy megérkeztem — hogy milyen piszkosak és rongyosak ezek a szegény gyerekek. Milyen

elhanyagolt lehet a lelkük is! — gondoltam magamban.

— Ez hamarosan be is igazolódott. Vasárnap alig egy-kettő lézengett közülük a templomban. Pedig jól emlékszem, — hiszen sokszor voltam én már nagyapáéknál — hogy iskolaidőben mindig ott állnak csapatostul a két padsor között. Hazamenet meg is említettem ezt nagymamának.

— Sajnos, minden vakációban így van — válaszolta nagymama. — Évközben ott vannak a templomban, mert a tanító úr oda-parancsolja őket s ellenőrzi, hogy hallgatnak-e szentmisét. A szünidőben ő nincs itt, a szülők meg maguk se járnak templomba, és így eszükbe se jut arról gondoskodni, hogy gyermekeiket elküldjék. Azokat meg nem viszi a saját szívük! Szomorú dolog, — de így van!

— No hát változtatni fogunk rajta! — gondoltam magamban. Ime, itt az alkalom az apostolkodásra. Igen ám, de hogy csináljam? Törtem a fejemet, — hogy lesz jó, mint lesz jó. Mindenekelőtt meg kellene ismerkedni a gyerekekkel.

Kimentem hát egyik délután közéjük az utcára játszani. Kicsit bizalmatlanul fogadtak, — nem értették, hogy mit akar közöttük ez az idegen nagylány. De aztán hamar belemelegedtek a játékba.

— Azt elhiszem! — vetette közbe Lórika.

— Felicitas tisztelendő nővér is elismeri, hogy ha te egyszer beállsz játékrendezőnek, akkor megy a mulatság!

— No hát játszottunk is alkonyatig.

— Ugye, a rablópandúr se maradt el?

— Persze, hogy nem! Micsoda buzgalommal kergették a rablókat! Befejezésül aztán ezt mondtam nekik:

— Gyerekek, én a jövő héten is eljövök közétek. Megtanítlak szép új játékokra is. De csak az játszik velünk, aki vasárnap ott lesz a szentmisén.

Ott is voltak vasárnap mind. Csakhogy a helyett, hogy imádkoztak volna, egyre a fejüket forgatták, a nyakukat nyújtogatták, hogy meggyőződjenek a felől, vajjon én tudomást veszek-e ottlétükről.

— Hát az igaz, hogy itt vannak, — gondoltam magamban — de hogy ebből a misehallgatásból nem sok haszon van: az is igaz.

A következő héten mosolyogva, jóismerősként köszöntöttek az utcán, ha nagymama megbízásából valahová mentem. Sőt megmegszólítottak:

— Mikor játszunk megint?

— Szombaton délután! — válaszoltam mindegyiknek.

Vártak is szombaton csapatostul. Bizony én igazán nem tudtam volna ellenőrizni, hogy csak azok vannak-e köztük, akiket a

mult vasárnap láttam a templomban, — de nem is akartam. Gondoltam: csak jöjjenek minél többen! Legalább holnap már azok is ott lesznek a szentmisén, akik mult vasárnap nem voltak.

— Ennyien nem játszhatunk itt az utcán, — szóltam hozzájuk — mert megakasztjuk a forgalmat. Jöjjetek, menjünk ki a rétre!

Boldogan követtek. Odakinn aztán csakugyan megtanítottam őket egy-két új játékra, s iparkodtam, hogy nagyon jól mulassanak.

Mikor alaposan elfáradtak, letelepítettem őket, s leültem velük szemben az árokparti földhányásra. Ez a katedra, — és most jön az oktatás! — gondoltam magamban. Ekkor majdnem elnevettem magam. Hirtelen eszembe jutott, hogy vajjon mit szólna Felicitas nővér, ha meglátná itt ezen a katedrán az ő osztályának soha nyugton nem ülő mákvirágját, Homonnay Teodórát, amint komoly ábrázattal oktatja az előtte ülő csirkefogó-csapatot! Szólt pedig az oktatás illetéknépen:

— Hát láttam, hogy eljöttetek a mult vasárnap a templomba; derék dolog volt. De vajjon a jó Isten örömmel nézett-e rátok? Képzeljétek el, mi lenne akkor, ha a kisbíró most kidobolná:

— Holnap reggel 8 órakor mindnyájan jelenjete meg a király öfelsége előtt! Elmennétek-e?

— Él! Hogyne mennénk! — harsogták.
— De ugye, hogy haptákba vágnátok magatokat előtte?

— Hát bizony — felelte csendesen egyik-másik.

— No lám! Az Úr Isten előtt pedig nem vágtátok magatokat haptákba mult vasárnap! E helyett forgattátok a fejeteket . . . engem bámultatok . . . nem imádkoztatok . . . Ez bizony nem volt szép. Szeretném, ha holnap szebben viselkednétek a legnagyobb Király, a jó Isten előtt.

Az egyik ekkor egészen őszintén közbeszólt:

— De mikor olyan hosszú ideig kell egy helyben állni . . . Az olyan unalmas!

— Igazán elhiszem neked, fiacskám — gondoltam magamban. Aztán így válaszoltam:

— Hát énekeljete! Akkor mindjárt nem lesz unalmas a dolog! Próbáljuk csak meg. Tudjátok-e azt, hogy: „Bemegyek szent templomodba”. . .?

Az ének nem volt egészen ismeretlen előttük — és megtanultuk egészen jól. Bizony szép volt, amint az én piszkos, rongyos kis csapatom áhítattal zengte Isten dicséretét ott kinn az árokparton, a szabad ég alatt!

— Igen ám, — de hátha mást orgonál

holnap a kántor úr? — szólalt meg most egy másik kis bölcs.

Megvakartam a fülem tövét. Ennek is igaza van. Ám aztán megoldottuk a kérdést. Megállapodtunk abban, hogy a két legnagyobb közülük holnap a szentmise előtt odamegy a kántor úrhoz és szépen, illedelmesen megkéri, orgonálja azt, hogy: „Bemegyek szent templomodba” — mert ők ezt tudják és szeretnék énekelni. Kíváncsian vártam a szentmise kezdetét. Az orgonán pedig csakugyan felbúgott az ismert dallam és az én gyermekeim boldogan fogtak hozzá az énekléshez.

— Mikor a kántor úr más énekbe kezdett, csak elunták magukat megint. Ha most nem is forgolódtak annyit, mint a multkor, mégiscsak ásítottak . . . egyik lábukról a másikra ereszkedtek . . . látszott, hogy teher szegényeknek ott lenni.

— Persze, hogy teher, — gondoltam magamban — ha fogalmuk sincs arról, hogy mi történik ott az oltáron! Szertartástant még nem tanultak, de meg oda se látnak. Csak egymás hátát nézhetik szegények. Ezt én is megunnám!

— Hm . . . Ha még egy néhány szent énekre megtanítom őket, azzal se sokra megyek . . . Meg kellene nekik magyarázni a szentmise részeit, beszélni kellene nekik annak fönségéről, szépségéről . . . Csakhogy

ehhez én már nem vagyok elég. Ide Felicitas nővér kellene!

Aztán mégis támadt egy jó ötletem. Hiszen vannak gyermekeknek való olcsó, képes misefüzetek! Ilyeneket kellene venni számukra, akkor azt néznék, azt olvasnák, mindjárt nem unatkoznának s tudnák, hogy mi történik a templomban! Hát igen, venni kellene. Csakhogy miből? Ahhoz pénz kellene sok, — nemcsak 10—20 fillér — nekem meg nincs.

— Ahá! — kiáltott közbe Nórika. — Helyben vagyunk. Ide kellett a pénz!

— Persze, hogy ide.

— No és aztán, hogy jutottál a kereseti alkalomhoz? — kíváncsiskodott Lóri.

Hát úgy volt az, hogy nagy vendégség volt nálunk. Tudjátok, anyus legfiatalabb testvére, Annus néni, menyasszony; aztán Anna napján sokan voltak hozzánk vacsorára hivatalosak. Ott volt Annus néni vőlegénye, több barátnője meg néhány fiatalember. Én bizony nem igen tudom, hogy kicsodák. A hangulat igen vidám volt, s egyszer csak valakinek az jutott eszébe, hogy Anna-napján bált szokás ám tartani. Tehát: táncoljunk!

Igen, de ki muzsikáljon? Nagymama azt mondta, hogy ő már nem tud talp alá játszani, régen kijött a gyakorlatból. Hogy Annus néni verje a zongorát, abba a vőle-

génye nem akart belemenni, mert ő éppen vele akart táncolni!

— Hát zongorázzék Dórika! — mondta erre Annus néni. — Hiszen esztendők óta tanul, csak nem fizetik érte hiába a tandíjat!

— Én bizony ki nem állhatok zongorázni és így vakációban ingyen nem zongorázom — jelentettem ki ekkor határozottan.

Erre a fiatalemberek — akik már nagyon jókedvűek voltak — nevetve kiáltoztak:

— Fizetünk! Fizetünk! Tessék tányérozni! De ma bálnak kell lennie!

Nagymamára néztem. Szabad megtenni?

Nagymama mosolyogva ígent intett, aztán így szólt:

— Tégy ki oda a zongorára egy tányért szalvétával; aztán aki a fiatalurak közül táncolni akar, tegye bele az adományát, mégpedig jótékony célra, tette hozzá nyomtatékosan.

— Ó, én akkor már tudtam, hogy mi lesz az a jótékony cél! És buzgón kezdtem el verni a három csárdást, amit tudok. A két lassút meg egy frisset.

A társaság vígan táncolt, én meg félszemmel örömmel láttam, hogy a tányérba még pengős is repül!

Nemsokára megunták a csárdást. Jöttek hozzám, hogy:

— Dóríka, ebből elég volt! Most valami modern táncot!

— Olyan nincs! — gondoltam magamban. — Homonnay Teodóra meg szokta tanulni a hittant és tudja, hogy mik azok az idegen bűnök. Hogy olyan csúf, undorító táncolást elősegítsen, arra még akkor se lenne kapható, ha tudna hozzávalót zongorázni!

— Olyat, hála Istennek, nem tudok — feleltem tehát. — De játszhatom valcert, ha már unják a csárdást, az van az Annus néni régi zongoraiskolájában.

— Elfogadták az ajánlatot. És így kopattam én aztán a tíz ujjamat két órán át hol csárdással, hol valcerral szakadatlanul, de a tányéromba összegyűlt 9 pengő!

— No ezen aztán hozattam egy csomó képes misefüzetet és kiosztottam a gyermekeim között. Nagy volt az örömük! Úgy összebarátkoztunk, hogy hetenkint kétszer-háromszor rendeztünk az árokparton „játék-délutánt”, aminek a vége mindig énektanulás volt, no meg egy kis hittantanítás. Már csak olyan, amilyen éntőlem kitelt. De azért úgy hiszem, azt jól megtanulták, hogy vasárnap szentmisét hallgatni szigorú kötelesség akkor is, ha a tanító úr nem kéri számon. És azt hiszem, most már szívesebben is járnak a templomba, mint eddig.

— Hát ezt apostolkodtam én a nyáron
— fejezte be elbeszélését Dórika.

— Felicitas nővér nagyon örül majd, ha meghallja — tette hozzá Lórika, őszinte elismeréssel ölelve meg kis barátnőjét.

— No és te? — szólalt meg Nóri.

— Nekem is sikerült! — felelte a megszólított boldog mosollyal.

— Halljuk! Halljuk!

— Azt tudjátok, hogy mi együtt készültünk nyaralni anyukámmal. Barátnője, Vilma néni hívott meg bennünket egész nyárra. Náluk azonban nincs velem egykorú gyermek; a kilencéves Bercikével pajtáskodtam tehát. Lányuk nincs is Berci bácsiéknak; volt egy, — Bercikénél talán három évvel fiatalabb, — de az meghalt. Még most is siratja szegény Vilma néni, s minden vigasztalását a kétéves Öcsikében találja. Igaz, hogy helyes jószág is nagyon!

— Nos hát Bercike — a ház ifjú ura — minden tőle telhetőt megtett a „vendég” — már mint saját becses személyem — mulattatására. Mászkáltunk is mindenütt: padláson és pincében, istállóban és magtárban, szénapadláson meg nyúlházban. Anyuka rémüldözött is, hogy jaj, nem esem-e le valahonnan, nem történik-e valami bajom? Berci bácsi nagyokat nevetett és egyre biztatta kis pajtásomat:

— Jól van, fiam, csak szórakoztasd a ven-

déget! Nem árt neki a fiús mulatság, úgyis olyan féltett egyetlenke; igen sokat ül az anyja szoknyáján!

— Lassan aztán anyus is megnyugodott, mikor látta, hogy nem történik semmi bajunk, kirándulásainkról mindig épségben kerültünk haza és hagyta, hadd kóboroljunk Bercikével.

— Egy nap aztán nagy felfedezést tettünk: cirkusz érkezett a községbe! Száguldottunk haza a nagy ujsággal s Bercike nekiesett Vilma néninek:

— Mamám, édes mamám! Cirkuszosok jöttek s holnapután nagy díszelőadás lesz! Ugye elmehetünk megnézni?! Ó, kérlek, engedd meg! Gyönyörű lesz! Egy fényes öltözetű lovas járta végig a falut; soha még olyan szép tarka lovat nem láttam! Előtte meg két bohóc csinnadrattázott. A lovas minden utcasarkon megállt és felolvasta, hogy mi minden lesz a vasárnapi előadáson. Hát csudadolgok!

— Egy kis leányka műlovaglást mutat be — folytattam én. Ott lovagolt ő is a híradó mellett, hófehér kis póni-lovon. Olyan aranyos volt! Fehér ruhába volt öltözve, a derekán széles rózsaszínű szalaggal; göndör szőke fejecskéjét meg rózsakoszorú díszítette. Ó, de szeretném én is látni!

— Ugye mamuskám, elmegyünk majd? — könyörgött újra Bercike.

— Majd megkérjük édesapádat, hogy vigyen el benneteket — felelte Vilma néni.

Berci bácsit csak estére vártuk haza. Miniket nem hagyott nyugodni a dolog. Elhatároztuk, hogy délután kimegyünk a vásártérre, s megnézzük, mit csinálnak a cirkuszosok, hogyan építik a sátrat? Meg is tettük; s mire hazaértünk, Bercike nem győzött eleget mesélni.

— Képzeljétek! — a cirkuszosok két nagy kocsiban laknak. Az egyikbe be is kukucskáltunk; be van rendezve egészen úgy, mint egy kis szoba. A közepén asztal áll két székkal, — a sarokban a tűzhely — a falon egy polcon konyhaedények . . . S ugye Lóri, egészen rendes kis ablaka is van a kocsinak? . . .

— Még függöny is van az ablakon! Egy pillanatra ki is nézett mögüle az a kislány, akit délelőtt a fehér lovacskán láttunk, de egy asszony elhúzta az ablaktól.

— Ó, mamuskám, — áradozott Bercike — milyen fölséges dolog lehet olyan kocsiban lakni, aztán helyről-helyre vándorolni, annyi falut, várost látni . . . Este pedig ott lovagolni a kivilágított cirkuszban s a nagy közönség előtt ugrálni a vágató lovon . . .

— Aztán kitörni a nyakadat . . . — tette hozzá Vilma néni nevetve.

— Hát azt nem — felelte Bercike.

Másnap rábeszéltük anyukát, hogy séta-

képen jöjjön el velünk a vásártérre s nézze meg ő is, milyen előkészületek történnek ott.

A cirkusz-sátor már föl volt állítva, de egész csend volt körülötte. Most nyoma sem volt az embereknek, akik tegnap jöttek-mentek, dolgoztak, ponyvát húztak . . . A két kocsi is be volt csukva. Nagyon csalódottaknak éreztük magunkat s már éppen vissza akartunk fordulni, mikor halk sírás ütötte meg a fülünket.

— Vajjon ki sír itt? — kérdezte anyukám csodálkozva.

Hallgatództunk. — Mintha a hang a második kocsiból jött volna. Anyus odament és zörgetett az ajtón. Odabent erre valaki hangosan felzokogott. Anyus nem sokáig gondolkodott. Félrehúzta a tolózárt, mellyel a kocsi kívülről le volt zárva s kinyitotta az ajtót. Aztán belépett a homályos szobácskába, mi pedig kissé bátortalanul utána. Ó, milyen szomorú kép tárult a szemünk elé! A hátulsó sarokban egy csomó rongyon kuporgott a szőkehajú kislány s arcát két kezébe temetve keservesen sírt. Anyus hozzá lépett és megcirógatta:

— Mi bajod, gyermekem?

A leányka ijedten nézett föl, de szólni nem mert. Csak hosszas bátorításra és unszólásra engedett fel szívecskéje annyira, hogy lassacskán elmondta, mi a baja.

— Ma délelőtt nem ment úgy a lovaglás, mint kellett volna . . . Hiszen én akartam, de olyan fáradt voltam már, hogy nem bírtam . . . Az apa meg azt mondta, hogy rosszindulatból rontom el; nagyon haragudott s megvert azzal a vastag bottal . . . Még most is úgy fáj . . . Aztán becsukott ide és büntetésül ebédet sem kaptam.

— No és most hol vannak a szüleid?

— Nem tudom; elmentek és csak este jönnek haza.

— És édesanyád is haragszik rád?

Szegény kislány olyan szomorúan nézett ekkor anyukára. Aztán csendesen így felelt:

— Nincs nekem édesanyám. Az apa se apukám nekem, csak nem szabad mondani. Jaj, ne tessék szólni neki, hogy elárultam, mert akkor nagyon kikapok!

Anyuka szánakozva simogatta meg a leánykát.

— Nem szólok semmit, sose félj, gyermekem. De hát kik akkor a szüleid?

— Nem is tudom én azt; már régen nem élnek. Úgy gondolom, édesanyám az apa feleségének testvére lehetett. Mikor ide kerültem, jobb dolgom volt, mint most, mert akkor még élt a néni; de amióta ő meghalt, az apa csak ver, mint a kutyát . . . zokogta ismét.

Bercikével egymásra néztünk s azt hiszem, egyet gondoltunk:

— Lám, lám, hát ilyen az a cirkuszi élet, melyet délelőtt még olyan gyönyörűnek tartottunk mind a ketten!

Anyus megfogta a kislány kezét. — Gyere ki mindenekelőtt ebből a sötét ketrecből. Gyere, leülünk itt kinn a fűben, aztán eszel majd valamit. Jó?

A gyermek most már bizalommal nézett anyukára s készséggel engedelmeskedett.

Leültünk a fűre.

— Hogy hívnak, pajtikám? — kérdeztem.

— A cirkuszban Arabella a nevem, — de igazán Mariskának hívnak — felelte kedvesen.

Anyus elővette a pénztárcáját.

— Szaladj Bercike a boltba és hozz Mariskának valami harapnivalót.

— Mit szeretsz, Mariska? — kérdezte Berci.

Szegényke nem felelt. Azt hiszem, nem volt hozzászokva ahhoz, hogy megkérdezzék, mit szeretne enni.

— Hozzak vajaszsemlét? Szalámit? Csokoládét?

— Jó! — felelte Mariska boldogan.

Berci szaladt, mint a nyíl, — aztán jól meguzsonnáztattuk szegény kislányt.

— Mit gondolsz, Mariska, ne beszéljek apával? — kérdezte aztán anyukám. — Ne kérjem meg, hogy jobban bánjon veled, hiszen te úgys a kedvére igyekszel tenni?

— Jaj nem, a világért sem! — könyörgött szegényke. — Akkor lenne csak nagy a baj! Akkor megtudná, hogy panaszkodtam s rettenetesen kikapnék!

Szomorúan búcsúztunk hát el tőle. Ő visszamászott a kocsiba s anyuka kívülről rátolta a reteszt ismét az ajtóra, hogy szívtelen gazdái észre se vegyék, mi történt. Hazamenet szólni is alig tudtunk. Hát ilyen sorsa is lehet valakinek? Otthon aztán egyre azon tanakodtunk, hogy hogyan lehetne segíteni azon a szegény kis árván. Bercike nagyon egyszerűen oldotta meg a dolgot:

— Megkérem apukát, hogy vegye el azoktól a gonosz emberektől! Nekünk úgy sincs kislányunk — legyen hát a mienk!

Anyuka mosolygott ezen a nagy buzgalmon.

— Még ha hajlandó is volna erre édesapád, nem igen hiszem, hogy a dolog sikerülne. Nem adják ide azok a gyermeket, — hiszen a cirkusz egyik vonzóereje! Látod, azért vonultatták tegnap végig a községen őt is, a „kis műlovarnót“, hogy közönséget vonzzon az előadásra.

— Hát igaz, hogy nekünk is ő tetszett a tegnapi felvonuláson a legjobban.

— Most már nem készültünk olyan nagy örömmel a vasárnapi előadásra, pedig Berci bácsi megígérte, hogy elvisz bennünket. Egyre azon járt az eszünk, vajjon nem kí-

nozzák-e ismét szegény kis Mariskát, mert nem sikerülnek neki jól a lovagló gyakorlatok?!

— Vasárnap zsúfolásig megtelt a cirkus nézőtere, s az előadás igazán nagyon szép volt. Sok ügyes és érdekes dolgot láttunk, — a mi kis Mariskánk, azaz hogy „Arabella műlovarnő” mutatványait pedig egyenesen lélekzetviassafojtva néztük. Hogy ugrált az a kislány a vágató ló hátáról az elébe tartott karikán keresztül vissza a ló hátára! A cukorból — amit Berci bácsi az előadás alatt vett nekünk, egy szemet sem ettünk meg; elhatároztuk, hogy előadás után, akárhogy is, de odaadjuk a mi kis Mariskánknak.

— Már majdnem vége volt a műsornak, mikor az igazgató előlépett és kijelentette, hogy Arabella, a kis műlovarnő közkívánatra újra fellép s megismétli mutatványait.

Bercikével egymásra néztünk. Vajjon nincs-e nagyon kifáradva szegény? Hogy mily jogos volt ez az aggodalmunk, azt csak később tudtuk meg Mariska elbeszéléséből. Halálos fáradtan feküdt a ponyvák mögött, mikor gazdája hozzá lépett és nyersen rákiáltott:

— Föl, föl, kisasszony! Ne lustálkodj! Szedd magadra még egyszer a rongyaidat, és kifelé! Megismétljük a műsorszámodat!

— Mégegyszer lovagoljak? — kérdezte Mariska kétségbeesve. — Már nem bírok!

— Ne járjon a szád! Rajta! — És megsuhogtatta előtte az ostort.

Feltápáskodott hát s föltette ismét a rózsakoszorút a fejére. Gazdája még egy pillanatra megállította, hogy púderpamaccsal gyorsan rózsaszínre kenje az arcát. Aztán a leányka felült a lóra, hogy a betanult mosollyal, jobbra-balra csókokat dobálva körüllovagoljon a porondon.

A közönség tapsolt; mindenki nagyon kedvesnek találta a cirkusztársaság legkisebb tagját. Mariska fölállt a ló hátán. Most így kellett körüllovagolni, aztán következett az ugrás. Az egyik bohóc hozta is már a karikát.

A kislány ugrott, — de nem kellő erővel — nem jutott vissza a ló hátára. Mi csak annyit láttunk, hogy hangtalanul elterül a földön. A bohócok odaszaladtak s hamar kivitték a porondról.

— Nem történt semmi baj! — jelentette az igazgató mosolygó arccal, és már jött is elő a bűvész, kinek mutatványai soron voltak.

Mi azonban alig vártuk az előadás végét, s mikor a közönség a zenekar indulójának hangjai mellett kifelé tódult, arra kértük Berci bácsit, menjünk be a ponyvák mögé, nézzük meg, csakugyan nem történt-e baja Mariskának. Aggódalmunk nem volt alaptalan. Mariska még akkor is eszméletlenül

feküdt egy szalmakötegen; a társaság egy-két tagja részvétellel állott mellette.

— Küldött orvosért? — fordult Berci bácsi az igazgatóhoz.

— Minek? — felelte az mogorván. Majd magához jön a kis béka. Nekem nincs pénzem arra, hogy orvosra költsek. Elég károm lesz így is, ha holnap esetleg nem léphet fel. Az ember eteti, fölneveli, — aztán amikor már kereshetne, ilyeneket mivel!

— Hát majd elhozzatom az orvost a saját költségemre — felelte Berci bácsi nagyon haragosan. Az igazgatót többé szóra se méltatta; a körülállóktól kért vizet, s hozzáfogott Mariska élesztgetéséhez, ki már magához is tért, mire a doktor megérkezett. Az megállapította, hogy bizony nagyon szerencsétlenül esett, el van törve a lába, s hetekbe kerül, míg meggyógyul.

Odasúgtam Bercikének:

— Istenem, hogy fognak vele ezek a szívtelen emberek bánni, ha hasznát nem vehetik?!

Az én kis pajtásom jó szíve pedig nem bírta tovább. Bátran odaállott Berci bácsi elé:

— Apukám, kérlek szépen, vigyük haza! Legyen a mi kislányunk!

Lehet, hogy Berci bácsi ekkor elhalt kislányára gondolt, s a reá való emlékezés

lányította meg a szívét. Mert odafordult a cirkuszigazgatóhoz és így szólt:

— Magamhoz veszem a gyermeket, míg meggyógyul.

A direktor örömmel vette az ajánlatot; hiszen megszabadult a tehertől: gyógyítani s hetekig ápolni egy ingyenélőt!

Hordágyat rögtönöztünk tehát és Mariskát hazavittük. Vilma néni könnyezve fogadta. Lehet, hogy ő is a kislányukra gondolt, s arra, hogy a jó Isten talán helyette küldte ezt a szegény kis árvát.

Ettől kezdve a nap jó részét a mi kis betegünk ágya mellett töltöttem. Meséltem neki s beszélgettünk sok mindenről. Elmondta, hogy bár már kilenc éves, — ugyan hétnek se látszik! — még csak két télen járt iskolába néhány hónapig. Tavasztól őszig ugyanis mindig vándorúton voltak. Még a második elemiről sem vizsgázott le! A hit-tanból szegényke jóformán semmit se tudott; a Miatyánkot és Üdvözlégyet is alig-alig. De hát hol és kitől is tanulta volna meg szegényke?

— Így hát elkezdted tanítani — vetette közbe Dórika.

— Természetesen. Úgy gondoltam, hogy ez az az apostolkodás, melyet nekem e nyáron végezni kell. Meg aztán az is eszembe jutott, hogy lám, csakugyan igaz: a rosszat is csak azért bocsátja ránk a

gondviselő Isten, hogy javunkat szolgáljuk vele. Ime: Mariskának is javára vált a szerencsétlenség! Ha le nem esik a lóról, még most is azok között a szívtelen emberek között lenne!

— Szóval elkezdtem tanítani. Megtanítottam az imádságokra, elmondtam neki a bibliai történeteket . . . Aztán elővettük a Bercike katekizmusát is. Nem is képzelitek, milyen szorgalmasan tanulta! Édes, aranyos, jó gyermek volt; az egész ház mindjobban és jobban megszerette. Vilma néni már igazán úgy becézte, mint a saját kislányát; de ő is ragaszkodott hozzá hálás kis szíve minden melegével. Mikor Nagyboldogasszony napján hazajöttünk a templomból, két kis karját a Vilma néni nyaka köré fonta és úgy súgta meg neki legnagyobb vágyát:

— Ugye, mihelyt egészen meggyógyul a lábam, én is elmehetek áldozni Lórikával meg Bercikével?!

— Mehetsz, mehetsz, Mariskám — felelte Vilma néni és megsimogatta a fejcskáját. A tanítónőd büszke lehet rád! — tette aztán hozzá és mosolyogva nézett rám. — Ő majd előkészít első szentgyónásodra és áldozásodra!

— Hát büszke is voltam. És hogy iparkodtam most már, hogy minél jobban végezzem el a feladatot, melyet Vilma néni rám bízott! Közben megvarrtam a kis növen-

dékem elsőáldozási ruháját is. Csak láttátok volna, milyen szép lett!

— Te varrtad egyedül?!

— Anyuka szabta ki s ő próbálta meg; de egy öltést se tett rajta.

— Gondolhatjátok, hogy mennyire szerettem volna ott lenni a Mariska első szentáldozásán. És a lába olyan szépen gyógyult, hogy ez a vágyam teljesedhetett is. Mult vasárnap volt a nagy ünnep. Előzőleg elvittük kis pártfogoltunkat a plébános úrhoz, aki kikérdezte a hittanból. Úgy látszik, meg volt elégedve a tudományával, mert így szólt hozzám:

— Gratulálok a növendékéhez, Lórika!

— Másnap aztán én öltöztettem fel a kislányunkat, én adtam rá a fátyolt, én tettem a koszorút a fejére . . . Ó, nagyon szép volt a kis Arabella műlovarnő rózsaszín övével s rózsakoszorúval a fején, de ezerszerre szebb volt az én fehérfátylas, fehérkoszorús kis Mariskám, amint az Úr Jézus után vágyakozó áhítatos arcocskával térdelt oda az oltár lépcsőjére . . . de gyönyörű ünnepnap is volt ez! . . .

Elhallgatott. Pár pillanatig csend vette őket körül. — Végre megszólalt Nóri:

— Meg is érdemelted ezt az örömet, Lórikám. — Aztán nagy szeretettel megölelte.

— No és mi lesz ezután a kis Mariskáddal? — érdeklődött tovább Dóri.

— Egyelőre ott van Berci bácsiéknál s most beíratják a II. elemi osztályba. Ő meg szívéből kéri a jó Istent mindennap, hogy egykori gazdáinak eszükbe ne jusson utána érdeklődni.

*

— Szép volt. Az egész olyan volt, mint egy szép mese . . . mondta Dóri halkan, elgondolkozva.

— No és most halljunk téged, Nórika: mit üzen veled a Balaton?

— Nem üzen semmit — felelte Nóri egyszerűen. — Én tudniillik nem is voltam a Balatennál.

— Hogy-hogy? Hiszen odakészültél Sárikával?

— Készültem, az igaz, de aztán itthon maradtam Misikét gondozni, hogy anyus elmeheessen pihenni.

A két kis barátnő elkomolyodva nézett rá. Aztán Dóri — letéve minden kópéságát — átnyújtotta kezét az asztalon:

— Úgy hiszem, te vitted véghez a legszebbet, Nórikám.

Nórinak jól esett az elismerés. Bizalmasan folytatta:

— Én is azt hiszem, hogy a jó Isten szívesen vette ezt az áldozatomat, mert bőségesen megjutalmazott érte. Nemcsak anyus

jött egészségesen haza, de apus is járt velem egész nyáron a templomba, sőt azt is megígérte, hogy Kisasszony napján együtt áldozik velünk!

A három boldog kislány nem is vette észre, hogy az öreg bodzafa mily büszkeséggel és milyen szeretettel öleli körül őket!

•

Bodzavár úrnői pár nap múlva beszámoltak Felicitas tisztelendő nővérnek is arról, hogy hogyan töltötték szünidejüket. Jóságos vezetőjük mélységes örömmel látta, hogy a jó mag, melyet ő vetett, termékeny földbe hullott és gazdag gyümölcsöt hozott. Nem fukarkodott a dicsérettel sem. Végezetül pedig ezeket mondta:

Hogy Isten szemében melyiktek nyara volt a legértékesebb, azt ember el nem döntheti; azt egyedül Ő tudja, a fölséges Úr, aki nemcsak a külső eseményeket s az eredményeket látja, de az iparkodást, a szándékokat, a legbensőbb indító okokat is mérlegre teszi . . . A dolgokat emberi szemmel és szívvel nézve azonban én is úgy látom, hogy Nórika tette közületek a legnagyobbat. Egyrészt, mert amit ő tett, az nem kicsiny lemondásba, áldozatba került, másrészt pedig, mert ott apostolkodott, ahol ez a legelső kötelességünk: a családban, hozzátartozói között.

•

Pillantsunk be még a templomba . . .
Mikor a ministráns Kisasszony napján áldoz-
tatásra csenget, Horváth doktor valóban
odatérdel övéivel az oltár lépcsőjére . . .
Nórika forró vágya teljesül: apa és anya
közreveszik a három leánykát, s az Üdvö-
zítő úgy száll mindnyájuk szívébe. És így
mondanak együtt hálás köszönetet az édes-
anya felgyógyulásáért.

Lacika vágyakozva nézi őket a padból . . .
Úgy szeretne már olyan nagy lenni, hogy
ő is közöttük lehessen! Az ő helye ott
lesz a sorban anyuka meg Jolánka között!

— Istenem . . . Ha minden család így
térdelne együtt az Úr oltáránál, mennyivel
boldogabb világ lenne körülöttünk!

40.139/1942.

M. E. III.

